

REGION MIDTJYLLANDS

Udviklingsstrategi 2019-2030

INDHOLD

1

o
o
o
o
o
o
o
o
o
o

- 00 REGIONSRÅDSFORMANDENS FORORD
- 00 VISION, VERDENSMÅL & MÅLBILLEDE
- 00 REGION MIDTJYLLAND & FN'S 17 VERDENSMÅL

o o o o o o o o o o

STRATEGISPOR 1:
At give borgerne mulighed
for at leve det gode liv i
hele regionen

- 00 VORES UDFORDRINGER
- 00 DIREKTE OG INDIREKTE VERDENSMÅL
- 00 STRATEGIEN – DET VI VIL
- 00 MIDT I FREMTIDEN
– HVAD MENER DE UNGE?

00 **STRATEGISPOR 2:**
At skabe fremtidssikrede
uddannelser og
kompetenceløft for alle

o o o o o o o o o o

- 00 VORES UDFORDRINGER
- 00 DIREKTE OG INDIREKTE VERDENSMÅL
- 00 STRATEGIEN – DET VI VIL
- 00 MIDT I FREMTIDEN
– HVAD MENER DE UNGE?

2

3

o o o o o o o o o o

STRATEGISPOR 3:
At tage hånd om klima, mil-
jø og ressourcer for at sikre
en bæredygtig udvikling

- 00 VORES UDFORDRINGER
- 00 DIREKTE OG INDIREKTE VERDENSMÅL
- 00 STRATEGIEN – DET VI VIL
- 00 MIDT I FREMTIDEN
– HVAD MENER DE UNGE?

00 **STRATEGISPOR 4:**
At bane vej for et mere
bæredygtigt og effektivt
sundhedsvæsen af høj
kvalitet – for borgeren og
tæt på borgeren

o o o o o o o o o o

- 00 VORES UDFORDRINGER
- 00 DIREKTE OG INDIREKTE VERDENSMÅL
- 00 STRATEGIEN – DET VI VIL
- 00 MIDT I FREMTIDEN
– HVAD MENER DE UNGE?

4

o
o
o
o
o
o
o
o
o
o

- 00 EN STRATEGI UDVIKLET I PARTNERSKAB
- 00 LISTE OVER FN'S 17 VERDENSMÅL

Region Midtjylland – en attraktiv og bæredygtig region. For alle.

REGIONALE UDVIKLINGSOPGAVER OG SAMARBEJDER

- Sikrer alle unge adgang til gode uddannelser
- Skaber en velfungerende infrastruktur og mobilitet
- Giver vores borgere de rette kompetencer
- Sikrer attraktive kultur-, natur- og sundhedsfremmende tilbud i alle områder
- Finder løsninger mod klimaforandringer
- Sikrer rent drikkevand og hjælper borgere, som påvirkes af forureninger
- Baner vej for mere innovation på hospitalerne, de sociale institutioner og regionens øvrige områder
- Yder en indsats for den grønne omstilling og sikrer råstoffer til fremtidens byggeri
- Sikrer bæredygtighed i regionens egen drift, og forpligter os til grønne løsninger i det omkringliggende samfund.

FØLG MED PÅ:
FN17.RM.DK
#REGIONMEDVERDENSMÅL
#DKSDG
#FN17MIDT

“Gode partnerskaber er et omdrejningspunkt og en forudsætning for at lykkes både regionalt og globalt.”

Vores region arbejder for at skabe rammerne for det gode liv i det midtjyske. Vi sørger for, at borgerne kan få de bedste behandlingstilbud, når de bliver syge. Vi samarbejder på tværs for at passe endnu bedre på vores natur, sikre vores rene drikkevand og udvikle nye bæredygtige løsninger. Vi er med til at investere i, at de unge får en god uddannelse, og at borgerne har de kompetencer, som erhvervslivet efterspørger. Vi medvirker til en god mobilitet i hele regionen, så alle borgere kan være fleksible i arbejds-, uddannelses- og fritidsliv. Vi arbejder også for at skabe grobund for et rigt kulturliv, der sætter værdifulde spor i både den enkelte borger og ude i verden.

Vi vil være en attraktiv og bæredygtig region – for alle borgere. Og vi vil mere end det. Vores ambitioner rækker ud over de konkrete opgaver, der skal løses her og nu. Derfor vil vi invitere til et bredt samarbejde, for gode partnerskaber er et omdrejningspunkt og en forudsætning for at lykkes både regionalt og globalt.

Som region vil vi bidrage til at fremme løsninger på de store samfundsmæssige og globale udfordringer, der både rækker langt ud over de enkelte kommuners, regionens og landets grænser. Det har vi gode erfaringer med fx i forhold til klimaforandring, hvor vi er med til at skabe resultater i samarbejde med videns- og uddannelsesinstitutioner, kommuner, private virksomheder og organisationer.

Vi ved, at de store udfordringer skal løses i stærke partnerskaber – såvel regionale og nationale som internationale. Der er meget andre lande kan lære af os, men der er også meget, vi kan lære af fx andre europæiske regioner og udlandet generelt. Det vil vi selv tage initiativ til, ligesom vi ønsker at blive inviteret ind i partnerskaber, hvor vi sammen med andre kan rykke på nye løsninger og gøre en forskel for fremtiden.

Region Midtjylland er en del af en større helhed – og det ansvar tager vi på os. Derfor er FN's 17 verdensmål den naturlige ramme for denne strategi for en bæredygtig udvikling.

Verdensmålene er fyldt med muligheder for os som samfund, og verdensmålene kan i høj grad bidrage til at skabe rammerne for det gode liv i vores region. Både for borgere, institutioner og erhvervsliv. Kort sagt: For alle.

Anders Kühnau
Regionrådformand

1

STRATEGIEN

At give borgerne mulighed for at leve det gode liv i hele regionen

PRIMÆRE VERDENSMÅL

- 9

Industri, innovation & infrastruktur
- 10

Mindre ulighed
- 11

Bæredygtige byer og lokalsamfund
- 17

Partnerskaber for handling

2

STRATEGIEN

At skabe fremtids-sikrede uddannelser og kompetenceløft for alle

PRIMÆRE VERDENSMÅL

- 3

Sundhed & trivsel
- 4

Kvalitets uddannelse
- 17

Partnerskaber for handling

4

STRATEGIEN

At bane vej for et mere bæredygtigt og effektivt sundhedsvæsen af høj kvalitet - for borgeren og tæt på borgeren.

PRIMÆRE VERDENSMÅL

- 3

Sundhed & trivsel
- 9

Industri, innovation & infrastruktur
- 17

Partnerskaber for handling

VISION

En attraktiv & bæredygtig region. For alle.

ÅBEN OG SE MÅLBILLEDE

3

STRATEGIEN

At tage hånd om klima, miljø og ressourcer for at sikre en bæredygtig udvikling

PRIMÆRE VERDENSMÅL

- 6

Rent vand og sanitet
- 7

Bæredygtig energi
- 11

Bæredygtige byer og lokalsamfund
- 12

Ansvarligt forbrug og produktion
- 13

Klima-indsats
- 15

Livet på land
- 17

Partnerskaber for handling

FOLD UD
FLAP

MÅLBILLEDE
INDSÆTTES EFTER
REGIONSRÅDETS
GODKENDELSE

Den midtjyske region skal være en attraktiv og bæredygtig region. For alle.

Det er Region Midtjyllands klare vision og mål.

Trædesten på vejen

FN's 17 verdensmål er trædesten på den vej. Målene er skabt som et udgangspunkt for, at vores udvikling lokalt, regionalt og internationalt i højere grad sker til gavn for kloden og for befolkningen i hele verden.

I Region Midtjylland har regionsrådet besluttet, at verdensmålene skal være den strategiske ramme for udvikling i Region Midtjylland fra 2019 og frem.

Verdensmål forpligter

FN's 17 verdensmål blev vedtaget af verdens regeringsledere på et FN-topmøde i 2015. Verdensmålene består af 17 konkrete mål og 169 delmål, som frem mod 2030 sætter kursen mod en mere bæredygtig fremtid for hele verdens befolkning.

FN's verdensmål forpligter alle FN's medlemslande til at handle. De store nationale udfordringer, som vi står overfor i dag, har både lokale, regionale og globale konsekvenser. Udfordringerne skal løses i fællesskab – i partnerskab lokalt, regionalt, nationalt og internationalt.

Mange aktører i samfundet har, ligesom Region Midtjylland, taget FN's 17 verdensmål til sig. Det kræver dog en længerevarende indsats at indarbejde verdensmålene, så alle de regionale udviklingsaktiviteter understøtter visionen om en bæredygtig region. Som region har vi derfor valgt et udgangspunkt, hvor vi implementerer de globale verdensmål i strategien i to faser, der strækker sig over en årrække.

MINIGUIDE

Bagerst i brochuren finder du en oversigt over de 17 verdensmål. Oversigten kan foldes ud, så du fastholder overblikket gennem din læsning.

DIREKTE & INDIREKTE VERDENSMÅL

FN's 17 verdensmål interagerer og er koblet til hinanden. Derfor baserer den regionale udviklingsstrategi sig på samtlige mål. Men der er nogle mål, som taler direkte ind i regionens kerneopgaver omkring udvikling. I strategien er der derfor et større fokus på nogle af verdensmålene.

I strategien skelner vi således mellem direkte og indirekte verdensmål. De direkte verdensmål knytter sig altså direkte til Region Midtjyllands kerneopgaver. De indirekte mål er mål, der påvirkes positivt, når der arbejdes for et direkte mål.

JAN 2019

FASE 1

Partnerskabsdannelse, kommunikation og prøvehandlinger

Første fase er strategiens første leveår. I den periode vil der være en række aktiviteter, som skal understøtte en gradvis implementering af verdensmålene. Det er planen, at verdensmålene over årene bliver et stærkere og stærkere styringsredskab for os.

Regionen vil:

- Sætte pilotforsøg i gang med indsatser og aktiviteter. De skal indrettes efter FN's 17 verdensmål og måles op imod dem. Erfaringerne bruger vi i fase 2 og skal i videst muligt omfang integreres i de opgaver, vi allerede er i gang med.
- Analysere og dokumentere, hvordan Region Midtjylland klarer sig i forhold til verdensmålene, og hvor der er forbedringsmuligheder. Vi vil skabe en form for verdensmålsprofil for Region Midtjylland. Det arbejde vil vi meget gerne invitere vores samarbejdspartnere med ind i.
- Udvikle og gennemføre en kommunikationsplan, der på baggrund af verdensmålsprofilen sætter Region Midtjylland på verdenskortet som en vigtig aktør, der bidrager til at skabe mere bæredygtige forandringer i samfundet.
- Arbejde i partnerskaber om FN's verdensmål. Målene kan vi kun indfri i partnerskab med forskning- og uddannelsesinstitutioner, kommuner, virksomheder, arbejdsmarkedets parter og en lang række andre aktører.

JAN 2021

JAN 2021

FASE 2

Styringsredskab, fastholde partnerskaber og fortsætte kommunikation

I anden fase vil vi gradvist bruge verdensmålene som direkte styringsredskab. Samtidig skal vi samarbejde om verdensmålene i de partnerskaber, vi indgår i i forhold til konkrete aktiviteter og handlinger.

Regionen vil:

- Anvende erfaringer og viden fra fase 1 og gøre dem til et styringsredskab for indsatser og aktiviteter.
- Vedligeholde, udvikle og skabe nye partnerskaber, der kan sætte indsatser og aktiviteter i gang.
- Følge op på Region Midtjyllands verdensmålsprofil.
- Videreføre kommunikationsstrategi fra fase 1.

2030

01

ÅBEN OG LÆS MERE

STRATEGISPØR 01

At give borgerne mulighed for at leve det gode liv i hele regionen

“Vi vil holde fast i at samle interessenter på tværs af regionen og være et fælles talerør ind i nationale og globale dagsordener. Det skal sikre de bedste løsninger for hele landsdelen.”

17

Region Midtjylland er landets største region med et areal på 13.000 km² og den næststørste målt på antal af indbyggere – i alt 1,3 mio. De demografiske forskelle mellem land/by og unge/ældre i regionen er markante. Mange af vores unge flytter fra landområderne og vender ikke tilbage.

Mobilitet er afgørende

På den anden side oplever de større byer et bredere udbud af specialiseret arbejdskraft, et varieret kulturliv, mange unge studerende – og trafikal trængsel. En øget offentlig centralisering med færre og større hospitaler, større uddannelsescentre og centrale sundheds- og lægehuse etc. har gjort det endnu mere nødvendigt at have gode muligheder for at pendle, samkøre og i det hele taget opleve en høj grad af mobilitet.

Mobilitet handler i særlig grad om muligheden for at transportere sig. I den østlige del mod Aarhus er trafikken massiv og kalder på bæredygtige løsninger. Samtidig har busser og tog i den vestlige del af regionen så få brugere, at det er vanskeligt at oppebære tilbuddet om god mobilitet.

Borgere kan opleve det som en ulighed, fordi vi uden for de større byer har andre levevilkår og muligheder, når det gælder fx adgangen til uddannelse, kultur og mobilitet. Fortællingen om ”udkant” og en manglende branding af lokalsamfundenes styrker og kvaliteter kan være en del af udfordringen.

Fokus på kultur og partnerskaber

Som region kan vi bakke op om og styrke de forskellige kvaliteter, hvad enten det er natur, rekreative områder, kultur, gastronomi, historie eller lokale fællesskaber. Vi kan investere vores regionale kulturmidler i projekter, der øger og styrker mangfoldigheden af kulturtilbud. Som Europæisk Kulturregion arbejder vi for at understøtte den brede palet af oplevelser og samtidig invitere verden indenfor.

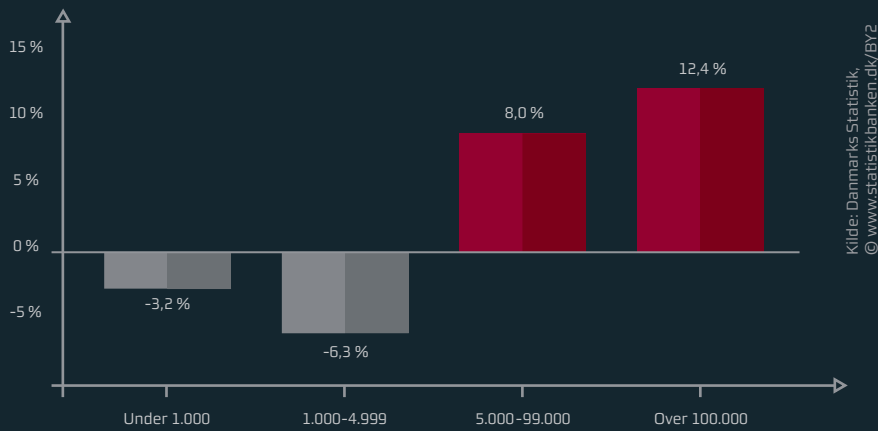
Vi vil holde fast i at samle interessenter på tværs af regionen, og være et fælles talerør ind i nationale og globale dagsordener. Det skal sikre de bedste løsninger for hele landsdelen. Vi kan sikre brede partnerskaber, hvor vi står sammen om gode, langsigtede strategier til gavn for borgernes liv – i hele regionen.

DATA DER
UNDERBYGGER

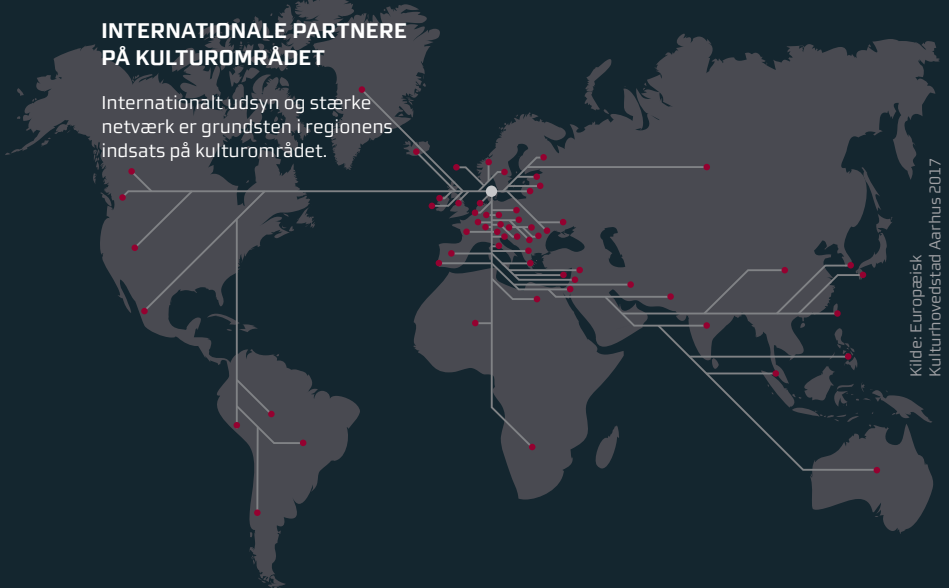
URBANISERING

Procentvis ændring i indbyggertallet efter by-størrelse i Region Midtjylland (2010-2018).

**INTERNATIONALE PARTNERE
PÅ KULTUROMRÅDET**

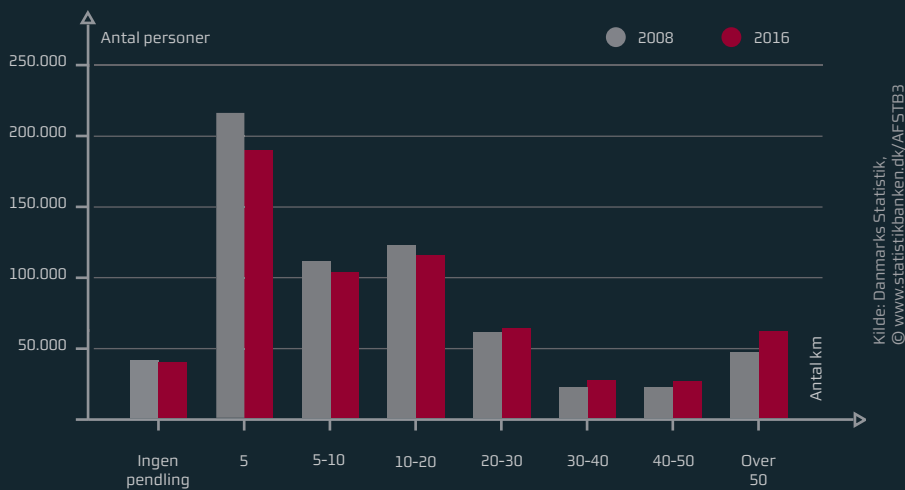
Internationalt udsyn og stærke netværk er grundsten i regionens indsats på kulturområdet.

Kilde: Europæisk Kulturregion Aarhus 2017

PENDLING

Gennemsnitlig pendlingsafstand fra bopæl til arbejdsplads for borgere i Region Midtjylland.

Parkanlægget bag
HEART - Herning
Museum of Contem-
porary Art.

MINIGUIDE

Bagerst i brochuren finder du en oversigt over de 17 verdensmål. Oversigten kan foldes ud, så du fastholder overblikket gennem din læsning.

DIREKTE & INDIREKTE VERDENSMÅL

FN's 17 verdensmål interagerer og er koblet til hinanden. Derfor baserer den regionale udviklingsstrategi sig på samtlige mål. Men der er nogle mål, som taler direkte ind i regionens kerneopgaver omkring udvikling. I strategien er der derfor et større fokus på nogle af verdensmålene.

I strategien skelner vi således mellem direkte og indirekte verdensmål. De direkte verdensmål knytter sig altså direkte til Region Midtjyllands kerneopgaver. De indirekte mål er mål, der påvirkes positivt, når der arbejdes for et direkte mål.

Sådan bidrager Region Midtjylland til FN's verdensmål med strategisporet

Med visionen om at give borgerne mulighed for at leve det gode liv i hele regionen bidrager regionen også til en større dagsorden. Verdensmålene sætter ambitiøse mål om fx at bygge en robust infrastruktur med brug af innovative løsninger. Det understøtter vores visioner for regionen, når vi fremover udvikler en bæredygtig infrastruktur af høj kvalitet, der samtidig har fokus på at skabe lige adgang for alle.

Men en ting er at kunne lade sig transportere rundt. En anden ting er det samfund, vi lever i og lader os transportere rundt i.

Vi har klare ambitioner om at udvikle regionens lokalsamfund, hvilket spiller positivt op mod verdensmålet om at gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige. Kulturen er et vigtigt redskab til det. Kulturen blomstrer allerede overalt i regionen, men den kan så endnu flere frø. Vi kan være med til at skabe attraktive steder at bo og leve og samtidigt gøre noget for at indfri verdensmålet om at bekæmpe ulighed i samfundet. Kulturen kan skabe dialog og nedbryde fordomme i et samfund.

DIREKTE VERDENSMÅL

9

INDUSTRI,
INNOVATION &
INFRASTRUKTUR

10

MINDRE
ULIGHED

11

BÆREDYGTIGE BYER
OG LOKALSAMFUND

17

PARTNERSKABER
FOR HANDLING

INDIREKTE VERDENSMÅL

16

FRED, RETFÆRDIGHED
OG STÆRKE
INSTITUTIONER

3

SUNDHED
& TRIVSEL

At give borgerne mulighed for at leve det gode liv i hele regionen

Aarhus Letbane åbnede strækningen mellem Aarhus Hovedbanegård og Aarhus Universitetshospital i december 2017. Her stoppestedet ved Dokk1. Strækningen mellem Odder og Aarhus åbnede 25. august 2018. Letbanen får også rute til Grenaa.

“Vi har med Europæisk Kulturhovedstad løftet barren og skabt et momentum for, at Region Midtjylland kan manifestere sig som kulturel foregangsregion.”

9

Fleksibel og bæredygtig infrastruktur

Som borgere vil vi være fleksible i vores arbejds-, skole- og fritidsliv. Vi vil bruge nettet hvor som helst, og det skal være nemt at komme omkring, som det lige passer ind i vores hverdag.

Busser, tog og letbane er de regionale tilbud og den måde, hvorpå vi trafikalt forbinder de største byer på tværs af kommunegrænser i regionen. Men der er behov for nye løsninger, hvis udgifterne og CO₂-udledningen ikke skal løbe løbsk. Det kan handle om at tilpasse antallet af busafgange, så de blå busser udnyttes bedre og suppleres med individuelle, digitale deleordninger og samkørsel inkl. de offentlige Flextrafik-tilbud. Nye løsninger skal i højere grad kunne tilpasses den enkelte borger og bidrage til at reducere miljøbelastningen og dermed også de globale klimaforandringer – og måske kan nye løsninger endda fremme borgernes sundhed.

Nye løsninger bliver en del af en ny mobilitetsplan for Region Midtjylland. Planen skal give mere mobilitet for pengene, og reducere klimapåvirkningen fra den kollektive trafik inden for regionens økonomiske ramme. Vi vil lytte til gode idéer og internationale erfaringer, og vi vil inddrage kommuner, borgere, uddannelsessteder, trafikselskaber og andre interessenter. I fællesskab skal vi turde eksperimentere og finde nye måder, hvorpå vi kan gribe udfordringen med mobiliteten i regionen an.

Samtidig skal vi sikre gode transportforbindelser i regionen. Det kan være, at Aarhus Letbane fortsat udvikles, så den i endnu højere grad kan aflaste den øgede biltrafik i og omkring Aarhus. I Vestjylland kan der ligeledes være bedre løsninger på vej, når Lemvigbanen og togstrækningen mellem Skjern og Holstebro driftes sammen. Der skal også være fokus på forbindelser ind og ud af regionen – fx færgeforbindelser. Infrastruktur er også ensbetydende med hurtigt internet og

god mobildækning. Det kan i høj grad ophæve geografiske barrierer og skabe en fleksibilitet for borgere overalt i den midtjyske region.

Generelt for mobilitetsudfordringerne gælder det, at vi sammen med kommunerne fortsat med én stemme vil arbejde for fx Kattegatforbindelsen, E45, ny midtjysk motorvej, rute 26 (Aarhus-Viborg), opgradering af toget og andre større, nødvendige investeringer i forlængelse af tidligere aftaler. Det er vigtigt, at landsdelens infrastrukturelle udfordringer bliver hørt og gjort gældende i forhold til staten.

10

Et attraktivt kulturliv i hele regionen

Kulturen bidrager også til at binde vores region sammen. Et stærkt og ambitiøst kulturliv gør regionen attraktiv, spændende og robust. Kulturhovedstadsåret Aarhus 2017 fik også kultur på plakaten i landdistrikterne og langt fra de store scener i Aarhus. Lokale fællesskaber blev aktiveret – fx arbejdede syv kunstmuseer sammen om tema-udstil-

lingerne De Syv Dødsynder, der slog publikumsrekord på lokale museer.

Vi har med Europæisk Kulturhovedstad løftet barren og skabt et momentum for, at Region Midtjylland kan manifestere sig som kulturel foregangsregion. Nu er kultursamarbejdet på tværs af alle kommuner, Region Midtjylland og kulturaktører videreført som Europæisk Kulturregion. Formålet er bl.a. at få kulturen til at leve i hele regionen både gennem fyrtårne og lokale fællesskaber. Det skal give lokalområderne nogle kulturoplevelser, der ikke ellers var muligt – og det gælder både lokalområder i byerne og på landet.

Kulturen kan også være med til at mindske social ulighed og aktivere de lokale fællesskaber. Andre gevinster ved en stærk kulturregion er, at det er med til at brande Region Midtjylland, tiltrække international opmærksomhed og skaffe regionale kulturaktører lettere adgang til europæiske partnerskaber og netværk.

De blå busser er de regionale busruter, der forbinder større byer i regionen.

“Infrastruktur er også
ensbetydende med
hurtigt internet og god
mobildækning.”

Sall i Favrskov Kommune med Heidi Qvistgaard Dalbjerg i spidsen blev kåret som Årets Landsby 2018 i Region Midtjylland. Den årlige landsbypris kan i fremtiden også få et mere bæredygtigt sigte ud fra FN's verdensmål.

11

Bæredygtige og attraktive lokalsamfund

Med til det levende kulturbillede hører også, at Region Midtjylland bærer titlen Europæisk Gastronomiregion. Præcis som kultur er fødevarer og gastronomi en katalysator for brede fællesskaber, stærk lokal identitet og en lyst til at udvikle lokale fødevarer, produkter og smagsoplevelser, som man ser på fx Djursland og Samsø.

I regionen vil vi udnytte potentialet i den midtjyske position som internationalt anerkendt fødevareregion og engagere lokalsamfund, kulturinstitutioner og uddannelsesinstitutioner i at løfte det gastronomiske niveau i regionen. Det kan ske ved i højere grad at udnytte lokale råvarer til at skabe flere og bedre fødevareoplevelser for borgere og besøgende. Det vil kunne skabe omsætning inden for fødevareoplevelser, kultur, natur og gastronomi – og det kan udvikle regionens by- og landdistrikter.

Vi vil samarbejde med LAG'erne (lokale aktionsgrupper), FLAG'erne (lokale aktionsgrupper i fiskeriområder), kommunerne og relevante organisationer om udviklings-

Det gastronomiske eksperiment "Nightshades" der skal udfordre vores psykologiske tilgang til mad. Madkunstneren Jakob Vinkler fra Det Grænseløse Køkken i Ebeltoft er idemanden bag denne og mange andre madoplevelser, der sætter Region Midtjylland på gastronomi-landkortet.

projekter.

Samtidig vil vi stå i spidsen for en indsats, hvor lokalsamfundene kan udnytte deres potentiale og få en særlig rolle i forhold til at nå FN's målsætninger om bæredygtig udvikling.

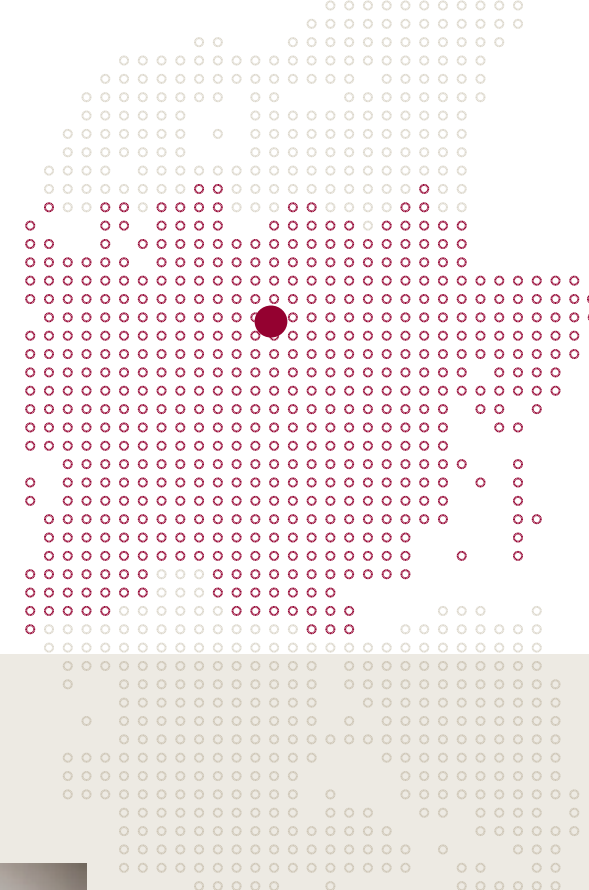
Ambitionen er, at en regional indsats for landområderne bidrager med nytænkning og sammentænkning af regionens øvrige opgaver inden for eksempelvis klima, energiløsninger, miljø, sundhed, mobilitet, kultur og adgang til uddannelse.

Bl.a. derfor vil regionsrådet fortsætte med at uddele den årlige landsbypris som en påskønnelse af og motivation til at udvikle sin landsby og fællesskabet her. Fra 2019 kunne prisen også rumme kriterier, der retter sig mod bæredygtighed i landsbyerne.

Kulturen og gastronomien udgør væsentlige bidrag til at sikre det gode liv i hele regionen, til at skabe udvikling, fællesskab, stolthed – og ikke mindst udbrede den gode fortælling om lokalsamfundene. Her er investeringen af fx regionale kulturmidler med til at gøre en forskel.

HVAD MENER DE UNGE?

Om mobilitet, kultur og det gode liv

“ Kultur er noget af det, der gør det hele værd at leve. Hvis man skulle være på arbejde en hel dag uden også at kunne tage i biografen eller til noget kultur, så kunne man lige så godt sætte sig hjem og dø af sult. Kultur er jo der, hvor der ikke er nogen begrænsning. Kultur kan samle folk, skabe ny energi og give en lyst til at komme hjem fra arbejde.

Asger Bøstrup Kjærholm
*Visuel-HF'er,
The Animation Workshop/VIA University
College, Viborg*

“ Om tyve år ville jeg bedre kunne leve det gode liv, hvis jeg vidste, at andre havde det godt – ikke kun inden for Danmarks grænser. Det er fint, at vi taler om vores egen fremtid. Men verden er blevet et globalt sted, og man skal rykke i fællesskab.

Gabriel Tiedt Lange
*Bachelor, Graphic storytelling,
The Animation Workshop/VIA University
College, Viborg*

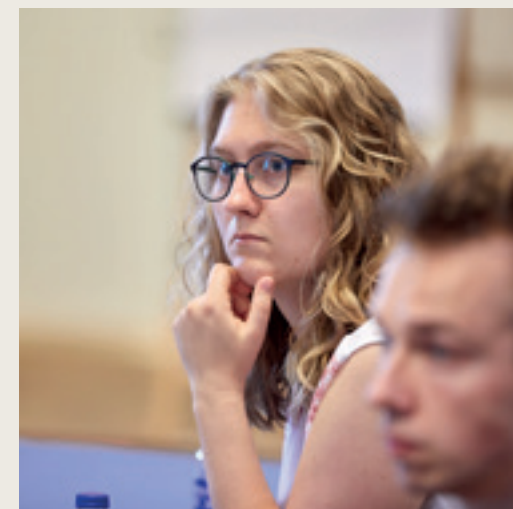
“ Mobilitet kan være på flere måder. Det kan være det, at jeg kan komme på arbejde eller i skole med bus eller tog eller samkørsel eller helt andre muligheder. Den offentlige transport er der jo mest behov for i myldretiden, og ellers kan det jo være, at der er bestillingsbusser i stedet for faste tidspunkter. Det kan gøre det mere individuelt og brugerbaseret.

Iben Tryel
*Visuel-HF'er,
The Animation Workshop/VIA University
College, Viborg*

“ Vi skal gøre en større indsats for at bruge mere offentlig transport, men på en anden måde end i dag, hvor det også er for dyrt. Drømmescenariet kunne være selvkørende biler eller bare biler, som man kunne bestille, når man rent faktisk skal bruge dem. Det vil også være godt for miljøet. For så behøver vi ikke alle de store busser, der kører tomme rundt i fast rute meget af tiden.

Anne Sofie Myllerup
*Kursist, Klassisk tegning,
The Animation Workshop/VIA University
College, Viborg*

ÅBEN OG LÆS MERE

STRATEGISPØR 02

At skabe
fremtidssikrede
uddannelser og
kompetenceløft
for alle

02

”Vi skal uddanne os
livet igennem, så vi
altid har de kompeten-
cer arbejdsmarkedet
har brug for.”

17

Danmark vil i 2025 mangle op imod 70.000 faglærte¹, hvilket svarer til 17.500 faglærte i Region Midtjylland, og virksomhedernes efterspørgsel på medarbejdere med naturvidenskabelige og tekniske kompetencer har for længst overhalet udbuddet. Generelt mangler såvel offentlige som private virksomheder i regionen kvalificeret arbejdskraft. Det er udfordringer, som kalder på nye tværgående løsninger, hvor relevante samarbejdspartnere i samlet flok løfter den fælles opgave.

Behov for efteruddannelse

Som region kan vi samle videns- og uddannelsesinstitutioner, virksomheder og kommuner. Parterne kan sammen skabe gode uddannelser, synergier mellem uddannelses- og forskningsmiljøer samt tilbud om efteruddannelse i hele regionen. Det gælder også i forhold til basale færdigheder som dansk, matematik, engelsk og it, som op til en million personer i Danmarks arbejdsstyrke mangler. En del af det billede er, at 370.000 mellem 16 og 65 år i Region Midtjylland har manglende it-færdigheder².

Det er en fælles opgave at sikre arbejdsstyrken de kompetencer, der er brug for. Samtidig skal vi også gøre det attraktivt for udenlandsk arbejdskraft at vælge den midtjyske region som arbejdsdestination.

Unge og uddannelse

Vi har for mange unge i regionen, der ikke får en uddannelse. Alene i Region Midtjylland har vi flere end 26.000³ unge under 26 år på anden offentlig forsørgelse end SU. Enten kommer de unge aldrig i gang, eller også dropper de ud af deres uddannelse.

Blandt de unge, der tager en uddannelse, vælger alt for få en erhvervsuddannelse eller en uddannelse, der giver dem naturvidenskabelige eller tekniske kompetencer - og evt. mulighed for praktikforløb. Det er præcis de kompetencer, som virksomhederne efterspørger. Både nu og i fremtiden. Det er derfor et mål, at de unge får en uddannelse, der kan matche det fremtidige globale arbejdsmarked, der også kræver gode sproglige kompetencer.

Og det er ikke kun unge, der skal uddannes. Vi skal uddanne os livet igennem, så vi altid har de kompetencer arbejdsmarkedet har brug for. Derfor er efteruddannelse af den voksne befolkning også et vigtigt indsatsområde.

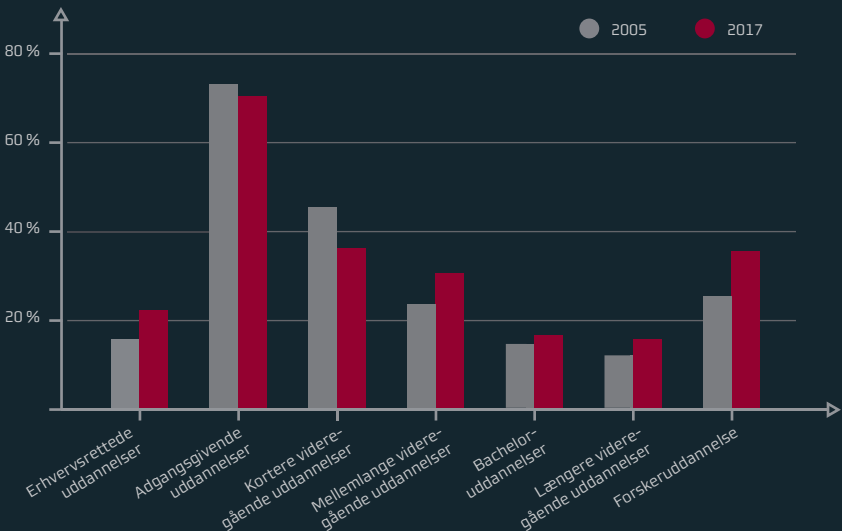
Kilde¹ SAM-K/LINE®
Kilde² OECD's PIAAC-undersøgelse 2013 ("Danskernes Kompetencer")
Kilde³ Danmarks Statistik

DATA DER
UNDERBYGGER

NATURVIDENSKABELIGE OG TEKNISKE UDDANNELSER

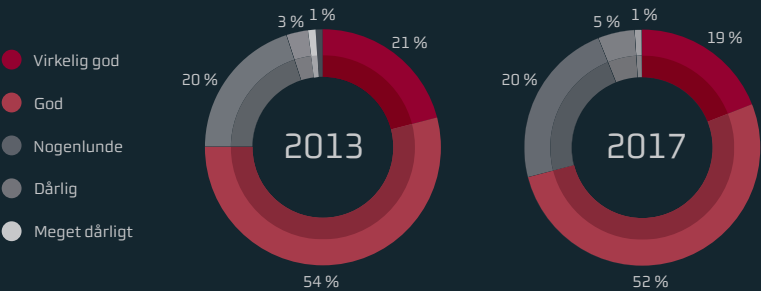
I 2017 var der ca. 10.000, der påbegyndte en såkaldt STEM-uddannelse (Science, Technology, Engineering og Math) i Region Midtjylland. Det svarer til 25% af de, der påbegyndte en uddannelse i regionen.

Kilde: Danmarks Statistik.
© www.statistikbanken.dk/UDDAKT10

MENTAL SUNDHED / TRIVSEL OG LIVSKVALITET

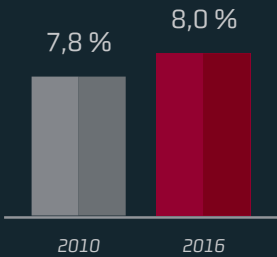
Udviklingen i trivsel og livskvalitet fra 2013 til 2017 for befolkningen i Region Midtjylland som helhed. Bag de overordnede tal er markante fald blandt de 16-24-årige og 55-64-årige.

Kilde: Hvordan har du det? 2017 - Sundhedsprofil for region og kommuner (Bind 2). Udviklingen 2010-2013-2017

UNGE UDEN UDDANNELSE

Andelen af en ungdomsårgang i Region Midtjylland der aldrig får en uddannelse. Landsgennemsnittet i 2016 var 8,7 %.

Kilde: Profilmødelen for 2010 og 2016 samt Danmarks Statistik

TEKNOLOGISK UDVIKLING

Sandsynligheden for at dit job bliver overtaget af en computer inden for 20 år.

- 97% BOGFØRINGS- OG REGNSKABSASSISTENTER
- 97% MASKINOPERATØRER, TRÆVAREINDUSTRI
- 84% BYGGE OG ANLÆGSARBEJDERE
- 73% KUNDESERVICE
- 56% INGENIØR

Kilde: University of Oxford, 2013

VID Gymnasier på Djursland. HTX (teknisk studentereksamen) i Grenaa er en del af samarbejdet. Her er det elever i science-bygningen.

MINIGUIDE

Bagerst i brochuren finder du en oversigt over de 17 verdensmål. Oversigten kan foldes ud, så du fastholder overblikket gennem din læsning.

DIREKTE & INDIREKTE VERDENSMÅL

FN’s 17 verdensmål interagerer og er koblet til hinanden. Derfor baserer den regionale udviklingsstrategi sig på samtlige mål. Men der er nogle mål, som taler direkte ind i regionens kerneopgaver omkring udvikling. I strategien er der derfor et større fokus på nogle af verdensmålene.

I strategien skelner vi således mellem direkte og indirekte verdensmål. De direkte verdensmål knytter sig altså direkte til Region Midtjyllands kerneopgaver. De indirekte mål er mål, der påvirkes positivt, når der arbejdes for et direkte mål.

Sådan bidrager Region Midtjylland til FN’s verdensmål med strategisporet

For uddannelsesområdet er det fjerde verdensmål helt centralt. Det handler om lige adgang til kvalitetsuddannelse og muligheder for livslang læring. Verdensmålet sigter bl.a. efter, at flere unge og voksne har relevante færdigheder, herunder tekniske og erhvervsrettede kompetencer. Vi skal sikre, at borgerne er klar til og har en plads på arbejdsmarkedet, hvor der også er anstændige jobs at få, som et andet verdensmål stiler efter.

Vi skal bl.a. have fokus på, at vi får gode uddannelser eller relevante kompetenceløft. Det er to vigtige faktorer, der også ligger i verdensmålene. Det kræver en god og robust infrastruktur, der gør, at man kan komme frem til et uddannelsessted. Men det kræver også, at vores unge har det godt – at de er mentalt sunde til at kunne gennemføre en uddannelse. På den måde kan de sikre sig et godt udgangspunkt for et fremtidigt job og et godt liv som borger i Region Midtjylland.

DIREKTE VERDENSMÅL

3

SUNDHED & TRIVSEL

4

KVALITETS UDDANNELSE

17

PARTNERSKABER FOR HANDLING

INDIREKTE VERDENSMÅL

9

INDUSTRI, INNOVATION & INFRASTRUKTUR

8

ANSTÆNDIGE JOBS OG ØKONOMISK VÆKST

At skabe fremtids-sikrede uddannelser og kompetenceløft for alle

“Sammen kan vi skabe et stærkere fundament for, at de unge bevæger sig ind i voksenlivet med en høj grad af mental sundhed og livsglæde samt en god uddannelse, der kan sikre dem et godt job.”

Elever fra STX (almen studentereksamen) på Viborg Gymnasium & HF. Region Midtjylland ønsker et varieret udbud af ungdomsuddannelser af høj kvalitet i hele regionen.

4

En attraktiv region for studerende

Region Midtjylland skal være en attraktiv region at studere i. Det kræver, at vi yder en fokuseret og offensiv indsats for at skabe et varieret udbud af ungdomsuddannelser af høj kvalitet i hele regionen – og dér, hvor de unge bor.

8

Lige adgang til kvalitetsuddannelse er en del af FN's verdensmål for bæredygtig udvikling. I disse år oplever vi i regionen, at flere unge søger mod de større byer. Det gør det vanskeligt at have ansøgere nok til at sikre høj kvalitet i uddannelserne i de mindre byer i regionen.

Regionen vil derfor sammen med uddannelsesinstitutioner, kommuner og virksomheder gentænke, hvordan vi skaber kvalitetsuddannelser og gode internationale uddannelsesmiljøer, hvor man også kan drage nytte af lokalsamfundets styrker. Det kan betyde, at vi løbende kommer til at justere, hvor mange uddannelsessteder- og pladser der skal være.

Det kan være nødvendigt at foretage geografiske tilpasninger, så fx gymnasierne i Rønne og Skanderborg ikke drænes for studerende. Rigtig mange søger bl.a. mod Aarhus, hvor antallet af gymnasie- og hf-pladser langt overstiger antallet af unge, der bor i området.

Der er et stort potentiale i at skabe stærke uddannelsesmiljøer i områderne uden for de større byer. Det viser erfaringer fra Viden Djurs, hvor man har samlet handelsgymnasium, teknisk gymnasium og erhvervsskole på samme område. Her er der samtidig skabt en særlig medielinje med kobling til animations- og spilindustrien, så der også findes et iværksætermiljø i samarbejde med The Animation Workshop/VIA University College i Viborg. Det har skabt et attraktivt uddannelsessted med et solidt fagligt miljø i et område, der af mange betragtes som værende et landdistrikt. De erfaringer med bl.a. at knytte uddannelses tilbud og iværksætteri sammen kan vi bruge andre steder i regionen.

3

Vi har brug for borgere med kvalitetsuddannelser i en region, hvor miljø-, klima-, fødevarer- og energiteknologi er erhverv i en rivende udvikling. Der er brug for kvalificeret arbejdskraft og talent til hele tiden at udvikle nye bæredygtige løsninger. Det er også et vigtigt redskab i forhold til at reducere miljøbelastningen og mindske klimaforandringer.

Fokus på unges trivsel og mentale sundhed

En attraktiv region at studere i er også en region, der kan fastholde de unge, og hvor frafaldet på uddannelserne er lavt. Det er en udfordring, som vi skal løse sammen med kommuner, uddannelsessteder og uddannelsesvejledninger.

I den sammenhæng er det afgørende at blive klogere på de unges udfordringer. Det kan vi blive vha. data om fx sygefravær, fremmøde, afstand til skole, boform og brug af studievejledning. På den måde vil der ske en kort-

lægning af årsagerne til frafald, og det vil blive muligt for uddannelsesstederne at forudse og forebygge, at studerende dropper ud.

Derudover skal vi generelt i regionen sætte et øget fokus på de unges trivsel og mentale sundhed. Region Midtjyllands "Hvordan har du det?"-undersøgelse fra 2017 viser, at unge i stigende grad er udfordret på deres mentale sundhed. Psykiske og sociale problemer er bl.a. væsentlige årsager til, at de unge dropper ud af deres uddannelser.

Hvis de unge ikke trives og er i balance med sig selv, er der større risiko for, at de ikke kan overskue hverdagen og dermed heller ikke deres uddannelse. Derfor vil vi tage initiativ til at sætte den udfordring på dagsordenen. Som region har vi et godt udgangspunkt for at starte indsatser i samarbejde med uddannelsesinstitutioner, socialpsykiatri og kommunerne, bl.a. så de unge i højere grad oplever en tro på sig selv og støttes i at gennemføre en uddannelse.

Learnmark Gymnasium i Horsens. Her en elev på HTX (teknisk studenter-eksamen). I fremtiden bliver der brug for langt flere med tekniske og digitale kompetencer. Den udfordring har Region Midtjylland foreslået løsninger på i samarbejde med en lang række partnere i Den Midtjyske Teknologipagt.

4
8

Samtidig kan vi sikre, at erfaringerne fra initiativerne breddes ud i hele regionen. Sammen kan vi skabe et stærkere fundament for, at de unge bevæger sig ind i voksenlivet med en høj grad af mental sundhed og livsglæde samt en god uddannelse, der kan sikre dem et godt job.

Klædt på til fremtidens arbejdsmarked

Regionen kommer i fremtiden til at mangle mennesker og arbejdskraft med de såkaldte STEM-kompetencer – dvs. naturvidenskabelige og tekniske kompetencer. Gennem de seneste 10 år er efterspørgslen på netop disse kompetencer steget hurtigere end udbuddet.

Med Den Midtjyske Teknologipagt er vi her i landsdelen i fuld gang med at gøre noget ved den fælles udfordring. Med udgangspunkt i pagtens 14 indsatser vil vi arbejde for, at flere ved mere, flere lærer mere, og flere kan arbejde inden for de naturvidenskabelige, digitale og tekniske områder for at imødekomme virksomhedernes behov.

Det er ikke kun de naturvidenskabelige og tekniske kompetencer, der kommer til at mangle i fremtiden. Medarbejdere med kreative kompetencer er og bliver vigtige, for de kundskaber efterspørges inden for mange forskellige brancher. Regionen vil derfor fortsætte samarbejdet med bl.a. uddannelses-

Mange tekniske og praktiske kompetencer i spil fx her på virksomheden Borum A/S i Hadsten, der producerer maskiner til vejmarkering.

institutioner og kreative miljøer om integration af kreative kompetencer i uddannelserne.

Når vi om få år kommer til at mangle tusindvis af faglærte, kan det skyldes, at de unge i dag ikke vælger en erhvervsuddannelse. Det er der stor opmærksomhed på. Som eksempel kan nævnes kampagnen "Dit Barns Fremtid", som Region Midtjylland er tovholder på. Kampagnens sigte er at give forældre en konkret viden om og inspiration til, hvordan de kan motivere deres barn til at tage en erhvervsuddannelse, og hvorfor det er vigtigt.

4
9

Uddannelse gennem hele livet

Vi lever længere og skal yde en indsats på arbejdsmarkedet i længere tid. Samtidig går udviklingen hurtigere end nogensinde. Derfor er vi nødt til at uddanne os - ikke kun som unge, men gennem hele arbejdslivet.

Danmark ligger i top, når det gælder anvendelsen af teknologier – særligt de basale. Men vores arbejdsmarked står over for enorme omvæltninger de kommende år. Det stiller nye krav konstant - også til den eksisterende arbejdsstyrke med både korte og lange uddannelser. Det kræver, at unge såvel som ældre har adgang til en fleksibel efteruddannelse af høj kvalitet. Efteruddannelse skal være tilpasset de voksne studerende, der måske allerede har været mange år på arbejdsmarkedet. Måltrettet vokseneftersuddannelse er en måde at sikre os de rette kompetencer og dermed arbejdskraften i regionen.

Det skal derfor være muligt at tilegne sig nye kompetencer livet i gennem – i hele regionen.

Vi vil både sammen med uddannelsesinstitutionerne, erhvervslivet, arbejdsmarkedets parter samt i regi af Rådet for Fremtidens Kompetencer arbejde for at give borgerne de bedste muligheder for at efter- og videreuddanne sig. Disse tilbud skal være af høj kvalitet, uanset hvor vi bor, eller hvor vi ønsker at efteruddanne os.

Også her er digitale løsninger i høj grad noget, vi skal arbejde sammen om at blive bedre til at udnytte. På den måde kan virksomheder og uddannelsesinstitutioner i højere grad integrere ny teknologi i forbindelse med efteruddannelse og oplæring i hverdagen.

HVAD MENER DE UNGE?

Om uddannelse og de personlige kompetencer

“ Jeg skal have styr på mig selv først. Og når jeg så ved, hvem jeg selv er, så kan jeg bedre tilbyde noget til en arbejdsgiver eller få lært at regne. Når jeg har styr på mig selv, så er jeg glad. Når jeg så er glad, så får jeg også tilfredse kunder og tænker positivt og tænker ud af boksen. Jeg tror, at alle unge og måske også voksne kender til det at være usikker og have brug for personlig udvikling og redskaber til, hvordan man skal gribe om tingene.

Christian Buchholdt Nielsen
*Finansbachelorstud.,
Erhvervsakademi Aarhus*

“ Jeg tror, man skal fokusere på mennesket, for så kommer der i sidste ende gode medarbejdere ud af det. Hvis man kan give de unge et rigtig godt fundament med deres personlige kompetencer og blive klar over, hvad de gerne vil med deres liv, så kommer det helt automatisk, at de gerne vil noget med deres liv. Det betyder i sidste ende, at de bliver meget bedre medarbejdere.

Søren Ravn Lund
*Professionsbachelorstud., webudvikling,
Erhvervsakademi Aarhus*

“ Vi skal have noget mere it – avanceret it – i gymnasierne, der kan ruste os til den her teknologiske fremtid. De it-kompetencer mangler man altså lidt, når man sidder på universiteterne og andre videregående uddannelser.

Nathali Nielsen
*Support engineerstud.,
VIA University College, Horsens*

“ Jeg synes, der skal mere fokus på, at der ikke er noget negativt ved at gå på en erhvervsfaglig uddannelse. Det er lige så godt, som hvis man går på Aarhus Universitet. Vi lærer bare nogle andre ting og får også noget erhvervs erfaring. Jeg tænker, at virksomhederne får mere kvalificerede medarbejdere, ved at de har været i praktik og prøvet de ting af.

Louise Kjær Petersen
*Finansbachelorstud.,
Erhvervsakademi Aarhus*

03

ÅBEN OG LÆS MERE

STRATEGISPOR 03

**At tage hånd
om klima, miljø
og ressourcer for
at sikre en bære-
dygtig udvikling**

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

03 – UDFORDRINGER

”Vi skal på én og samme tid arbejde med både forebyggelse af og tilpasning af klimaforandringer. At løse så sammensatte problemstillinger kræver samarbejde.”

17 Udfordringerne med klima, miljø og ressourcer er store og komplekse. De kræver løsninger her og nu – og på længere sigt. Vi skal på én og samme tid arbejde med både forebyggelse af og tilpasning til klimaforandringer. At løse så sammensatte problemstillinger kræver samarbejde på tværs af forsknings- og uddannelsesinstitutioner, kommuner, forsyningsselskaber, private virksomheder og andre interessenter.

Bæredygtighed & grøn energi

Danmark er langt fra at opfylde FN's verdensmål for fx bæredygtig produktion og forbrug. Som samfund har vi indrettet os sådan, at hvis alle havde et forbrug som danskerne, ville verden i 2018 have brug for det, der svarer til de samlede ressourcer fra fire jordkloder⁴.

I Region Midtjylland arbejder vi på mange områder for tiltag, der kan forebygge klimaforandringer og miljøforringelser. Vi vil bidrage til at vende udviklingen, som gør en forskel både lokalt og globalt. Et eksempel er fjernvarme-projektet REFER, hvor godt 20 mio. kroner fra EU's investeringsbank nu bruges til at rådgive 24 fjernvarmeværker i regionen, så de kan omlægge varmforsyningen til en mere grøn energiteknologi. Det gavner både miljøet og luner i varmførbrugernes lommer.

Vi ser allerede nu en begyndende mangel på visse råstoffer. Fx er der udsigt til, at den gode kvalitet af sten til regionens betonindustri slipper op. Det vil ske i løbet af få årtier, hvis vi fortsætter med at forbruge, som vi gør i dag. Som region kan og vil vi gerne gå forrest og samle alle relevante interessenter for at finde nye, holdbare løsninger, som kan mindske presset på de begrænsede og tilgængelige råstoffer.

Fokus på grundvand & vandmiljø

I Danmark har vi rent drikkevand i hannerne, der er pumpet direkte op fra undergrunden. Men det er et scenarie, der kan ændre sig i hast, hvis ikke vi passer bedre på vores grundvand. Her har vi som region et ansvar for at kortlægge og undersøge, men også oprense forureninger, når vores rene drikkevand er truet.

Vi er eksperter i jordforureninger og har en højt specialiseret viden om, hvordan forureninger med kemikalier og andre skadelige stoffer kan håndteres, så skaden på natur, grundvand og menneskers sundhed begrænses mest muligt. I dag skal vi kun gribe ind, hvis forureninger truer borgernes sundhed, vandmiljøet eller det rene drikkevand. Vi vil arbejde for, at staten afsætter flere penge, så vi i fællesskab i endnu højere grad kan hjælpe borgere og vores natur de steder, der er forureninger.

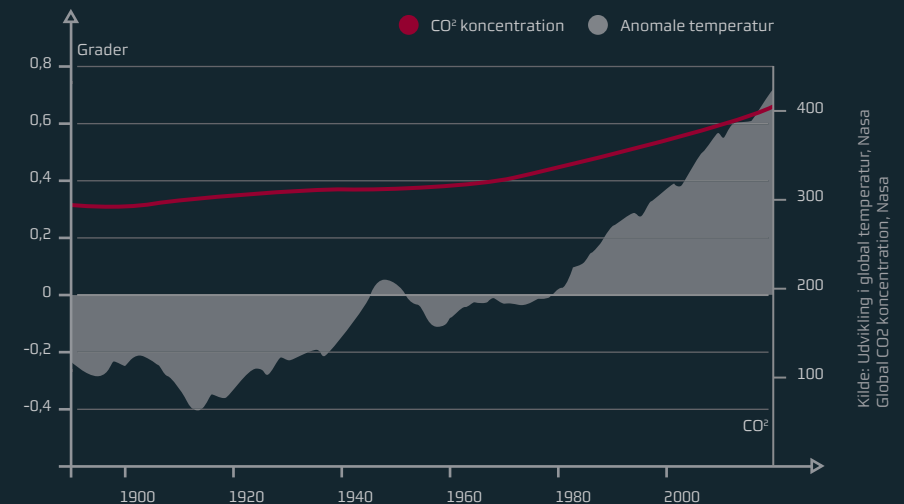
Kilde⁴ Earth Overshoot Day

DATA DER
UNDERBYGGER

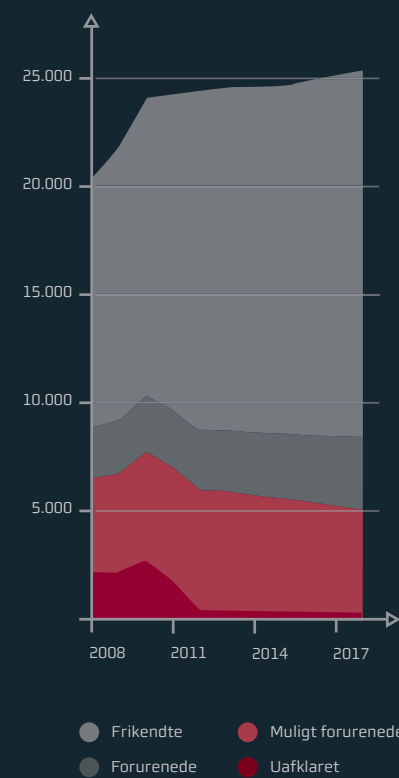
KLIMAFORANDRINGER

Ændringer i den globale overfladetemperatur. Medianen i grafen er gennemsnits-temperaturerne for perioden 1951-1980. Illustrationen viser udviklingen i temperaturerne fra 1880-2016. I den periode var 17 af de 18 varmeste år fra 1998 og frem.

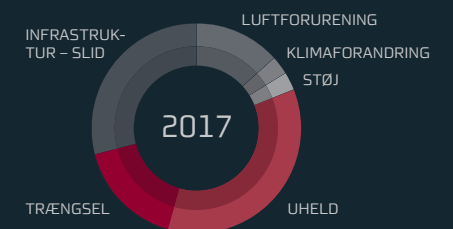
JORDFORURENING

Figuren viser udviklingen i regionens arbejde med opsporing af forurenede grunde.

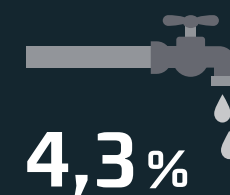
RÅSTOFFER

Eksterne omkostninger ved transport af råstoffer i Region Midtjylland.

DRIKKEVAND

Det forventes, at udfordringen med punktkildepåvirkning af vores grundvand vokser i fremtiden.

4,3%

af vandværkerne i Region Midtjylland, har pesticider i drikkevandet der kan stamme fra punktkildeforurening.

Kilde: De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS)

MINIGUIDE

Bagerst i brochuren finder du en oversigt over de 17 verdensmål. Oversigten kan foldes ud, så du fastholder overblikket gennem din læsning.

DIREKTE & INDIKRETE VERDENSMÅL

FN's 17 verdensmål interagerer og er koblet til hinanden. Derfor baserer den regionale udviklingsstrategi sig på samtlige mål. Men der er nogle mål, som taler direkte ind i regionens kerneopgaver omkring udvikling. I strategien er der derfor et større fokus på nogle af verdensmålene.

I strategien skelner vi således mellem direkte og indirekte verdensmål. De direkte verdensmål knytter sig altså direkte til Region Midtjyllands kerneopgaver. De indirekte mål er mål, der påvirkes positivt, når der arbejdes for et direkte mål.

Trædesten i parkområdet sønæs i Viborg. Det er både et rekreativt område og et klimaprojekt.

Sådan bidrager Region Midtjylland til FN's verdensmål med strategisporet

Vi vil tage hånd om klima, miljø og ressourcer for at sikre en bæredygtig udvikling. Den ambition taler for alvor ind i verdensmålene. Regionen bidrager på mange områder til den globale dagsorden. Fx med mål om at sikre rent drikkevand med fokus på at fremtidssikre vores vandressourcer og undgå jordforureninger. Men også med verdensmål som gør byer og lokalsamfund inddragende, sikre, modstandsdygtige og bæredygtige.

Initiativer og en stærk indsats i forhold til klimaforandringer og miljøforringelser vil bidrage til den globale dagsorden for særligt to verdensmål. Dels målet om at fremme bæredygtigt forbrug og produktion – fx via egne indkøbspolitikker på regionens hospitaler og institutioner, og dels mål 13 om hurtig indsats for at bekæmpe klimaforandringer og deres indvirkninger. Der er behov for, at regionen går med forrest med innovative løsninger og handler på udfordringerne i stærke samarbejder og partnerskaber.

DIREKTE VERDENSMÅL

6

RENT VAND OG SANITET

7

BÆREDYGTIG ENERGI

11

BÆREDYGTIGE BYER OG LOKALSAMFUND

12

ANSVARLIGT FORBRUG OG PRODUKTION

13

KLIMA-INDSATS

15

LIVET PÅ LAND

17

PARTNERSKABER FOR HANDLING

INDIREKTE VERDENSMÅL

3

SUNDHED & TRIVSEL

9

INDUSTRI, INNOVATION & INFRASTRUKTUR

14

LIVET I HAVET

At tage hånd om klima, miljø og ressourcer for at sikre en bæredygtig udvikling

”Men udfordringer, der går på tværs af både lokale og nationale grænser, kræver løsninger, hvor mange parter løfter i flok.”

Et hospital genererer store mængder plastikaffald. Aarhus Universitetshospital arbejder på nye måder at sikre en langt højere genanvendelse af plastik. Foto: Michael Harder

7

9

12

Bæredygtige hospitaler og institutioner i verdensklasse

Som region har vi ansvaret for hospitaler og visse sociale institutioner. Disse er ideelle som ”innovationsrum” for en bæredygtig omstilling, fordi de fungerer som minisamfund, hvor alt kan styres. Vi ved, hvad der kommer ind fx via indkøb, og hvad der ryger ud som affald. Det er altså ikke kun som borger, vi skal ændre vores forbrugsvaner til gavn for klimaet. Regionen kan også gøre meget.

Fx kan vi på et hospital arbejde med områder som affald, energi, fødevarer, bygninger, transport, vand, kemikalier, varer og tjenesteydelser. Og vi kan arbejde med integrerede løsninger på tværs af hospitalet. På den måde kan vi selv afspejle de udfordringer, som også er i samfundet udenfor. Det giver os mulighed for at udvikle løsninger, der gavner både os og vores samarbejdspartnere – offentlige som private. På det grundlag har vi en ambition om at skabe verdens mest bæredygtige hospital.

I Region Midtjylland har vi gode erfaringer med at indgå i samarbejder, der har afsæt i vedvarende energi og cirkulær økonomi.

Mere vand i fremtiden? Det kan være en konsekvens af klimaforandringer.

Vi kan spare både ressourcer og energi, når vi fx stiller krav til indkøb af plastikflasker, så plasten kan genanvendes i nye produkter. Samtidig opnår vi både en økonomisk og en miljømæssig gevinst: Vi kan sælge plasten, vi kan spare udgiften til at komme af med affaldsplast, og vi undgår at bruge klodens ressourcer til at skaffe mere olie til at producere ny plast. På længere sigt kan vi erstatte oliebaseerede produkter som fx plastemballage med biologiske produkter baseret på levende planter.

Det er bare ét eksempel på klimavenlig cirkulær økonomi – en win-win-situation, fordi vi både passer på klodens knappe ressourcer og sparer penge. Den type CO₂- og økonomimvenlige løsninger kan der udvikles og benyttes endnu flere af. Men det kræver, at vi samarbejder i brede netværk og partnerskaber, for på den måde bliver vi alle sammen dygtigere og finder bedre løsninger. Og så spreder resultaterne sig som ringe i vandet.

Spredning er netop en del af den forpligtelse, vi har via FN's globale handleplan Agenda 21. Den giver de enkelte regeringer og lokale myndigheder i medlemslandene et ansvar for at tage bæredygtige initiativer på de områder, hvor mennesker påvirker miljøet.

Som region køber vi vare- og tjenesteydelser for over seks mia. kroner om året. Den sto-

re indkøbsmuskel skal vi bruge offensivt til at fremme den bæredygtige omstilling. Men det kræver nye tilgange, som når vi med afsæt i et genanvendelsesprojekt på Aarhus Universitetshospital laver et fællesregionalt udbud, der stiller krav om, at plastemballage til skyllevæsker skal kunne genanvendes.

Klimaforandringer håndterer vi i fællesskaber

Store, gennemgribende omstillinger af produktionsmetoder og forbrugsmønstre på det globale plan tager tid. I mellemtiden har det haft og vil det stadig få en række miljø- og klimamæssige konsekvenser. Klimaforandringer vil give mere og kraftigere regn, havene og temperaturen vil stige. Det er udfordringer, der rækker langt ud over kommunernes, regionens og landets grænser. Udfordringerne skal løses med forskellige former for klimatilpasning, og her kan vi som region bidrage på mange måder.

Vi skal være på forkant, finde nye løsninger og organisationsformer for bedst mulig tilpasning til de nye vilkår, når klimaet ændrer sig. Vi skal offensivt tage hånd om klimaforandringerne og omsætte udfordringerne til samfundsmæssige og bæredygtige forbedringer. Det kan fx være, når byer bruger regnvandsbassiner eller andre klimatilpasningsløsninger til at udvikle rekreative områder, øge variationen – biodiversiteten – i naturen

Et stykke af Dalbyvej ved Hedensted er en særlig klimavej. Vejstrækningen skal håndtere stigende mængder regnvand og samtidig producere bæredygtig varme til en nærliggende børnehave. Klimavejen er en del af EU-projektet Coast to Coast Climate Challenge, der har Region Midtjylland som projektleder. **Foto:** Morten Telling

og bringe mere natur ind i byerne. Men udfordringer, der går på tværs af både lokale og nationale grænser, kræver løsninger, hvor mange parter løfter i flok. I dag har regionen fx stærke partnerskaber i det seks år lange klimatilpasningsprojektet Coast to Coast Climate Challenge, der er støttet med godt 50 mio. kroner fra EU's LIFE-program. Det projekt arbejder fx med fælles løsninger på at forebygge de oversvømmelser, der sker langs Storåen og Gudenåen.

3 Rent drikkevand – en knap ressource?

De fleste af os tager det som en selvfølge, at vores drikkevand pumpes direkte op fra undergrunden uden behov for rensning. Det er ret unikt. Derfor har vi også en stor opgave i at sikre, at det bliver ved med at være sådan i fremtiden.

For vores drikkevand trues af forurening – en forurening, der både er sket for flere årtier siden, men som også sker i dag. Det kan have konsekvenser, når de kommende generationer skal drikke vand fra hanen.

Vi har som region sammen med kommuner, stat og vandforsyninger en vigtig rolle i at tage hånd om grundvandet. Alene i Region Midtjylland findes flere end 30 vandværker, hvor indholdet af pesticider i drikkevandet kan stamme fra en punktkildeforurening⁵ (enkeltstående forureninger inden for et afgrænset område). Vi skal gribe ind ved punktkildeforureninger med fx pesticider, eller når vores drikkevandsforsyning er truet af klorede opløsningsmidler som ved renserigrunden i Boulstrup tæt på Odder.

3 Ekspertise på jordforureningsområdet

Region Midtjylland er med i forreste række, når det gælder kompetencer og viden inden for jordforurening. Både når der fjernes forureninger ved fx et nedlagt renseri, men også når det gælder jordforureninger, der truer med at sive ud i fjorde, vandløb eller havet og potentielt skader natur og biodiversitet.

Ved Højde 42 på Harboøre Tange skal regionen håndtere en af Danmarks største forureninger, der kommer fra et giftdepot fra en

kemikalievirksomhed. Depotet er indkapslet, så det ikke siver ud i Vesterhavet. Den løsning er ikke bæredygtig på lang sigt. Som region investerer vi i at finde nye, holdbare miljøteknologiske løsninger. Derfor har vi fx ydet faglig bistand til to miljøvirksomheder, der på hver sin måde forsøger at udvikle nye, bæredygtige metoder til at fjerne både pesticider og kviksølv, så jorden i sidste ende kan bruges, for giftdepotet skal væk fra Højde 42. Vi vil også på andre forureninger bidrage til at udvikle de løsninger, der er bedst for miljøet, og som kan bruges til at afhjælpe lignende forureninger andre steder i verden.

I Region Midtjylland er der i dag 3000 forurenede grunde og 5000 muligt forurenede grunde. Regionen hjælper med at kortlægge forureningen og inddæmme den, hvis den truer borgernes sundhed, naturen eller grundvandet. Men en langsigtet løsning, hvor alle forureninger håndteres på en bæredygtig måde, er en ambition, vi som samfund bør løfte i fællesskab.

12 Nødvendigt fokus på råstoffer og genanvendelse

Råstoffer er nogle af jordens knappe ressourcer – også selv om vi rundt i regionens landskaber møder de store grusgrave, hvor der udvindes tonsvis af sand, grus og sten

til den driftige bygge- og anlægsindustri i landsdelen. I Region Midtjylland bliver der stadig færre steder at grave efter råstofferne. En ny istid er det eneste, der kan forsyne os med nye råstoffer. Derfor skal vi intensivere arbejdet for genanvendelse.

Vi har en central rolle i at samle og iværksætte indsatser i samarbejde med fx kommunerne, Vejdirektoratet og beton- og byggeindustrien. Sammen finder vi fx løsninger på, hvordan vi undgår at fragte seks mio. tons ren jord rundt på de danske veje. Nogle kommuner har anlægsprojekter, der mangler jord, mens andre leder efter relevante steder at komme af med overskudsjord. I dag ender meget jord som "affald", fordi der ikke koordineres.

Som region skal og vil vi involvere os endnu mere i at fremme alternative, bæredygtige løsninger, så vi forbruger færre nye råstoffer og undgår tung transport af materialer på vores veje. Vi skal også sigte mod at undgå at skulle importere råstoffer fra udlandet.

Generelt på miljø- og klimaområdet vil vi rette fokus mod at bringe vores viden og ekspertise i spil i et bredt samarbejde. Sammen kan vi yde en større indsats og skabe flere resultater for os alle.

I juni 2018 blev der gravet hul på kemikaliedepotet på Højde 42 – en af landets store forureninger. Forurenede sand/jord skulle bruges til to forsøg på bæredygtige rensemetoder.

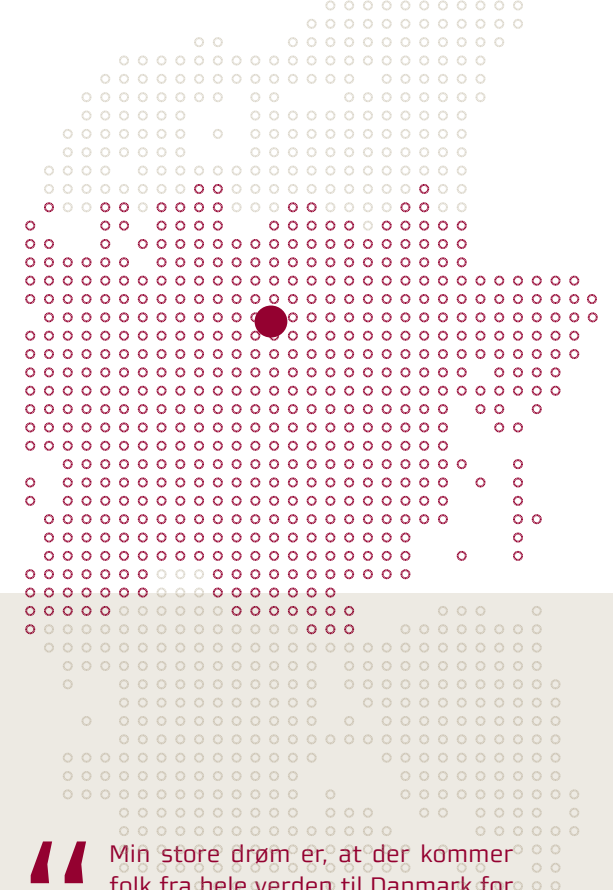
Kilde⁵ JAR-registret (Jordforureningslovens Areal Register)

Kilde⁶ Vandanalyser fra vandværkernes drikkevandskontrol (Jupiter)

HVAD MENER DE UNGE?

Om bæredygtighed, drikkevand og grøn energi

“ Som landmand vil man jo forurene lidt mere end en normal husstand. Derfor tænker jeg, at vi som landmænd også er forpligtet til at gøre lidt for miljøet. Jeg siger ikke, at alle skal lave biogas, men man kan gøre noget andet. Der findes mange eksempler, og gyllekøling i staldene er én måde. Så kan man varme ens hus, og er det et lidt større landbrug, kan man måske også varme naboens hus. Landmænd behøver ikke kun tænke på sig selv – man kan også hjælpe miljøet omkring og andre folk.

Andreas Skytte Jensen
EUX*-elev,
Asmildkloster Landbrugsskole, Viborg

“ Min store drøm er, at der kommer folk fra hele verden til Danmark for at lære, og at folk spørger danskerne om viden om bæredygtighed. Så det er de danske landmænd, der bliver spurgt, hvad gør I her, og hvordan kan vi gøre det samme. Vi kan ikke tænke landbrug uden at tænke ud i verden. Bæredygtighed bliver nødt til at fylde meget, og vi skal lære af andre, og vi skal give viden videre. Vi bor jo alle på den samme jord.

Jette Lund Rasmussen
EUX*-elev,
Asmildkloster Landbrugsskole, Viborg

“ Man burde udvælge nogle områder, hvor man slet ikke må bruge pesticider på markerne. Som man har gjort nogen steder. Og man kunne også undersøge nye måder at bekæmpe på, så vi kan sikre fremtidige generationers adgang til rent drikkevand.

Vi forbruger alle drikkevand, og det er jo en kæmpe gave, at vi i Danmark kan tage det direkte ud af hanen fra undergrunden. Men man kunne også godt tænke over, hvordan vi forbruger vores drikkevand. Skal det bruges til at skylle ud i toilettet med? Eller kunne man bruge noget genbrugsvand fra håndvasken eller noget regnvand til det?

Nikolaj D. Tegllund
EUD*-elev, hovedforløb (mink-linje),
Asmildkloster Landbrugsskole, Viborg

“ De fødevarer, vi producerer i dag, skal også på lang sigt være bæredygtige i forhold til biodiversitet. Der bliver produceret mange ensartede fødevarer i dag, og det kunne godt være lidt mere alsidigt. Vi skal opretholde den biodiversitet, vi har i dag. Det er den ene del af bæredygtighed. Den anden del er den økonomiske bæredygtighed. Altså kan det betale sig at lave fødevarerne bæredygtigt.

Anders Krogsgaard
Produktionslederstuderende,
Asmildkloster Landbrugsskole, Viborg

*EUD er en erhvervsuddannelse
EUX er en erhvervsuddannelse kombineret med en gymnasial eksamen

ÅBEN OG LÆS MERE

STRATEGISPØR 04

At bane vej for et mere bæredygtigt og effektivt sundhedsvæsen af høj kvalitet – for borgeren og tæt på borgeren

04

“Der kommer ikke mange ekstra penge til sundhedsvæsenet. Løsningen er at finde på nyt – ikke at løbe stærkere for at gøre mere af det samme.”

17

Vi har alle brug for at være sunde, raske, trygge og livsglade – uanset hvilken plads i samfundet vi har, eller hvor i landsdelen vi bor. Mange af os går til lægen, kommer på hospitalet eller bruger kommunens sundhedstilbud, fx som ældre borger, kronisk syg eller psykisk sårbar ung. Men der kommer ikke mange ekstra penge til sundhedsvæsenet. Løsningen er at finde på nyt – ikke at løbe stærkere for at gøre mere af det samme.

Samarbejde med private virksomheder

Mange af fremtidens løsninger kan udvikles i et innovativt samarbejde mellem fx regionens hospitaler, kommuner, forsknings- og uddannelsesinstitutioner og private virksomheder. Men en undersøgelse fra 2018 viste, at der blandt regionens hospitalsansatte, som arbejder med sundhedsinnovation, kun var 18 procent, der samarbejdede med private virksomheder – også selv om godt 53 procent vurderede, at samarbejdet med private virksomheder er vigtigt. Og virksomhederne har brug for sundhedsvæsenet. De svarer for 64 procents vedkommende, at deres succes i høj eller meget høj grad er betinget af samarbejde med sundhedsvæsenet.

Region Midtjylland har lang erfaring med at hjælpe innovations-samarbejde på vej, så det skaber værdi og mening for både den offentlige og den private sektor. Samtidig har vi erfaring med at få delt viden på tværs af fagligheder, private virksomheder, kommuner, regioner og landegrænser. Endelig har vi også stærke erfaringer med ansøgninger til finansiering af projekter, der gør en forskel for mange. Den viden og erfaring vil vi bringe i spil.

Vi kan være bindeled og bistå både vores specialiserede og nære sundhedsvæsen med at række ud til industrien. Vi kan også hjælpe private virksomheder med at blive klædt på til at samarbejde med regionens hospitaler og knytte den rette kontakt, så flest mulige borgere i sidste ende får gavn af de innovative løsninger. Løsninger, der udvikles med en ambition om også overordnet at reducere miljø- og klimabelastningerne. Initiativer skal generelt understøtte de strategier, der i forvejen er på sundhedsområdet fx Sundhedsaftalen mellem kommuner og region samt forsknings-, uddannelses- og praksissamarbejdet Human First.

DATA DER
UNDERBYGGER

FREMTIDENS SUNDHEDSINNOVATION

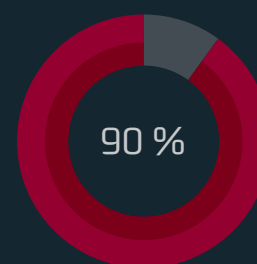
Den hastige teknologiske udvikling giver både udfordringer og muligheder for sundhedssektoren.

Kilde: World Economy Forum

FORSKNINGSRESULTAT FRA LÆSEGRUPPEPROJEKTET

“Tid til læsning”, tilbyder guidet fælleslæsning til psykisk sårbare med fx stress, angst og depression. Flere vil gerne forsætte i læseforløb.

Kilde: Aarhus Universitetshospital Psykiatrien

UNDERERNÆREDE PATIENTER

I 2040 er der i Region Midtjylland 109 % flere ældre over 80 år. I 2014 var ældre underernærede patienter i Danmark indlagt 3,4 dage mere i gennemsnit end andre ældre indlagt.

Underernæring hos ældre borgere koster hvert år den offentlige sektor i Danmark, ca. 6 mia. Kr. I meromkostninger.

Kilde: Danmarks statistik og Kost- og Ernæringsforbundet

MINIGUIDE

Bagerst i brochuren finder du en oversigt over de 17 verdensmål. Oversigten kan foldes ud, så du fastholder overblikket gennem din læsning.

DIREKTE & INDIREKTE VERDENSMÅL

FN's 17 verdensmål interagerer og er koblet til hinanden. Derfor baserer den regionale udviklingsstrategi sig på samtlige mål. Men der er nogle mål, som taler direkte ind i regionens kerneopgaver omkring udvikling. I strategien er der derfor et større fokus på nogle af verdensmålene.

I strategien skelner vi således mellem direkte og indirekte verdensmål. De direkte verdensmål knytter sig altså direkte til Region Midtjyllands kerneopgaver. De indirekte mål er mål, der påvirkes positivt, når der arbejdes for et direkte mål.

I Medicinsk Klinik 1 på Regionshospitalet Horsens er det ikke alle diabetespatienter, der kommer ind på hospitalet til konsultation. En telemedicinsk løsning gør det muligt for patienten at tale med sygeplejersken via sin iPad.

Sådan bidrager Region Midtjylland til FN's verdensmål med strategisporet

En sund region med sunde borgere - det ønsker vi til gavn for alle. FN's verdensmål tre siger, at vi skal sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper. Det mål støtter den regionale udviklingsstrategi op om. Med en forstærket indsats i forhold til innovative løsninger til vores sundhedsvæsen, vil vi forsat kunne drive et effektivt sundhedsvæsen af høj kvalitet.

Det er samtidig et sundhedsvæsen, der i højere grad får mulighed for at åbne sig for andre og også alternative løsninger i forhold til almindelig medicinsk behandling. Det kan være "blødere" indsatser og greb på sundhedsområdet som fx en bredt favnende kultur kan bidrage med. Med kulturen som værktøj kan vi også gøre en forskel i forhold til at bekæmpe uligheden i samfundet - hvilket det 10. verdensmål stiler efter.

DIREKTE VERDENSMÅL

3

SUNDHED & TRIVSEL

9

INDUSTRI, INNOVATION & INFRASTRUKTUR

17

PARTNERSKABER FOR HANDLING

INDIREKTE VERDENSMÅL

10

MINDRE ULIGHED

At bane vej for et mere bæredygtigt og effektivt sundhedsvæsen af høj kvalitet – for borgeren og tæt på borgeren.

”Bedre digitale løsninger er også et stærkt redskab, når det handler om, at vi som borgere skal opleve et mere brugernært sundhedsvæsen med it-løsninger for alle i samfundet.”

AkutAPP er et redskab på tværs af akutafdelingerne i Region Midtjylland. Appen har direkte adgang til regionens elektroniske patientjournal. På den mobile enhed kan de sundhedsfaglige hurtigt og tidstro hente og registrere udvalgte oplysninger.
Foto: Agata Lenczewska-Madsen

3

9

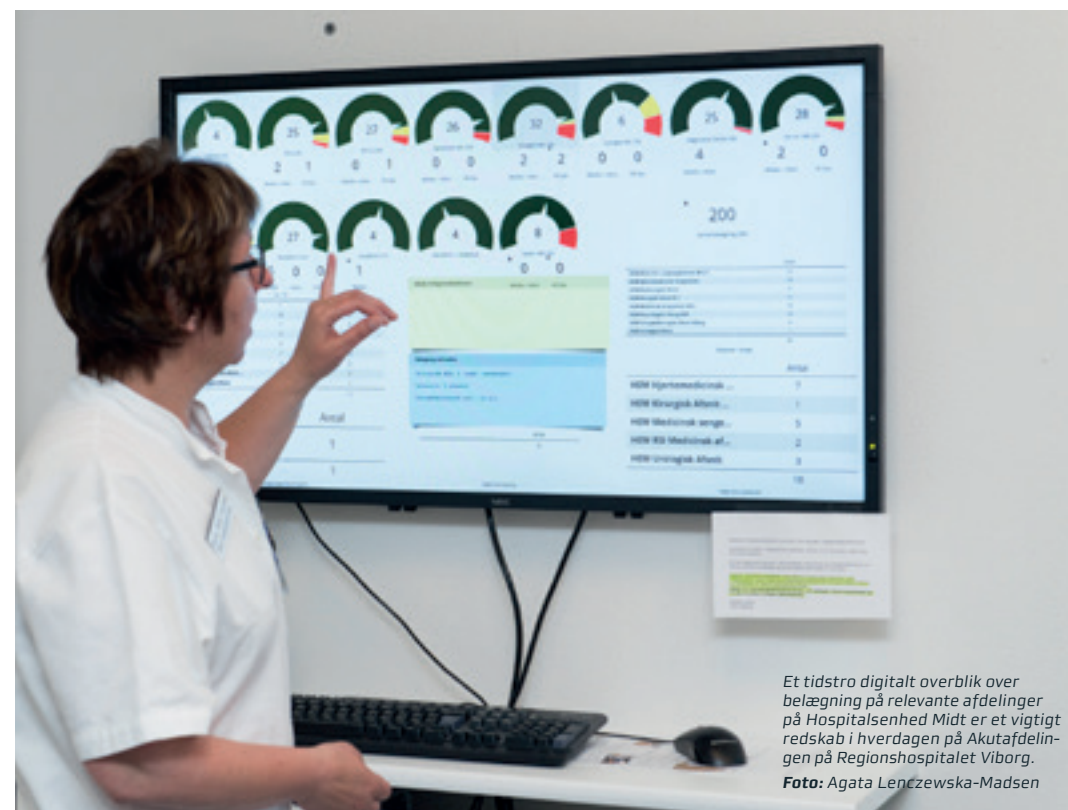

Sundhedsinnovation – driver for et effektivt sundhedsvæsen

I Region Midtjylland ønsker vi at skærpe vores indsats i forhold til at skabe og tage ny teknik og nye digitale løsninger i brug. Bedre digitale løsninger er også et stærkt redskab, når det handler om, at vi som borgere skal opleve et mere brugernært sundhedsvæsen med it-løsninger for alle i samfundet. Og de nye løsninger skal samtidig gøre sundhedsvæsenet mere effektivt og bæredygtigt.

Innovationskraften på hospitalerne lever, og flere innovationsprojekter sker i samarbejde med MedTech Innovation Consortium (MTIC), der netop er brobygger mellem sundhedsvæsenet og private og offentlige samarbejdspartner. Men der er et stort potentiale for endnu mere innovation og produktudvikling. Det kræver dog, at det sker planlagt, systematisk, med vilje – og med de rigtige folk samlet om bordet. På den måde kan en sygeplejerskes idé bedre masseres til et levedygtigt produkt, som mange har brug for.

En decideret strategi for sundhedsinnovation for hele den midtjyske region er et første skridt på vej mod et stabilt fundament for masser af nye tiltag og løsninger i fremtiden. Det vil både være til gavn for os som borgere

Et tidstro digitalt overblik over belægning på relevante afdelinger på Hospitalsenhed Midt er et vigtigt redskab i hverdagen på Akutafdelingen på Regionshospitalet Viborg.
Foto: Agata Lenczewska-Madsen

og til gavn for virksomheder og deres evne til at slå igennem med holdbare produkter på det globale marked. Et strategisk innovationsforum på tværs af forsknings- og uddannelsesinstitutioner, kommuner, praktiserende læger, region og virksomheder vil sammen give bud på konkrete indsatser, der skal realisere det midtjyske potentiale inden for sundhedsinnovation. Det kunne fx være indsatser i forhold til at sammenkøre store mængder data (machine learning) eller indsatser i forhold til mennesker med sygdomme i hjernen.

Ernæring – et eksempel på sundhedsinnovation

Udvikling af nye fødevarerprodukter, funktionelle fødevarer, der kan gøre os mere raske, er også et eksempel på ét af de mange områder, sundhedsinnovationen kan favne. Produktudviklingsmæssigt har vi som region stor erfaring med at koble de rette sundhedsfaglige parter med erhvervslivet. Det gjorde vi fx, da der skulle udvikles et bær-ekstrakt med vævsreparerende egenskaber i forhold til sårheling.

Ernæring og innovation på det felt handler dog ikke kun om at udvikle de rette produkter. Det handler fx også om, at få underernærede på hospitalerne til at spise mere, så de

hurtigere kan komme hjem. Derfor skal vi også finde innovative løsninger, når det gælder god måltidskultur og fællesskaber, der øger lysten til at spise.

Region Midtjylland har i mere end et årti satset på udvikling af sunde fødevarer, så der i dag er et velfungerende forsknings- og udviklingsmiljø inden for fødevarerinnovation. Sådan skal det også være i fremtiden. Vi er allerede godt på vej i forhold til fx løsninger på ernæringsudfordringer i et samarbejde på tværs af regioner, kommuner, hospitaler, forsknings- og uddannelsesinstitutioner, virksomheder og borgere. Alt sammen for at skabe udvikling og nye løsninger, som gavner vores sundhed og samfundsøkonomien.

Midtjyske it-løsninger – et eksempel på sundhedsinnovation

Alle steder i verden leder vi efter løsninger, der giver mere sundhed og tryghed for pengene. Et eksempel på et af de projekter, der har et stort potentiale for både Region Midtjylland, Danmark og andre lande, er i gang i et forskningssamarbejde mellem hospital og kommune i Horsens, Aarhus Universitet, MTIC og en privat virksomhed.

Opfindelsen er et it-værktøj, som sundhedspersonalet kan bruge til at finde de borgere, der risikerer at blive akut indlagt på hospitalet.

Europæisk Kulturregion er navnet på kultursamarbejdet mellem regionen og de 19 kommuner efter kulturhovedstadsåret Aarhus 2017. På Kulturmødet på Mors i 2018 havde kulturregionen sin egen scene. Her var der bl.a. en demonstration af danseprojektet Rethink Ageing fra Aarhus, som er professionel danse-kunst, men udført af amatøransere over 60 år. En positiv "bivirkning" er sundhed for danserne, og projektet kan blive udbredt til andre kommuner i Region Midtjylland.

Værktøjet bygger på kunstig intelligens og bruger de sundhedsdata, der allerede findes om os som borgere. Der er et kæmpe potentiale økonomisk med færre hospitalsindlæggelser. Samtidig er der en personlig gevinst for de af os, der bliver "opdaget" og behandlet, inden det pludselig kommer til en situation med blå blink.

Den elektroniske patientjournal, EPJ, er det velfungerede omdrejningspunkt for innovative løsninger, der er baseret på borgernes sundhedsdata. Ikke alene fungerer EPJ godt og smidigt i hverdagen på hospitalerne, og der er også store perspektiver i at få kommunerne koblet på systemet.

Teknologi og digitalisering på sundhedsområdet har også stor europæisk prioritet og bevågenhed. Derfor kan nogle af de nye løsninger være relevante at udvikle gennem EU-programmer og internationale samarbejder.

3

9

Nye muligheder med life science

Som region vil vi styrke grundlaget for landdelens "life science"-erhverv, der i høj grad bygger på offentlige-private partnerskaber. I samarbejde finder forskere, hospitaler og industrien fx nye lægemidler og nye typer medicinsk udstyr.

Life science er med til at skabe innovation og fornyelse på hospitalerne og i de kommunale sundhedstilbud. Det understøtter Regeringens Vækstplan for Life Science, der skal gøre Danmark til førende inden for life science i Europa.

I Skejby i området nær Aarhus Universitetshospital er der allerede et stærkt udviklingsmiljø inden for life science. Generelt har Region Midtjylland solide forsknings- og udviklingsmiljøer, der kan bidrage til endnu flere nye produkter til gavn for borgernes sundhed, hvis vi bliver bedre til udbygge de gode rammer,

så klinikere og forskere kan samarbejde tæt med private virksomheder og investorer.

I Den Midtjyske Teknologipagt har vi samtidig fokus på at uddanne flere inden for naturvidenskab og teknik, som er nødvendige for life science-branchen. Det sker i samarbejde med regionens uddannelses- og videninstitutioner.

3

10

Kultur til gavn for sundheden

Som borger kan sundhed og nye løsninger være andet end besøg hos den praktiserende læge eller det kommunale genoptrænings tilbud. Deltagelse i kulturelle aktiviteter kan også spille en vigtig rolle for både den fysiske og mentale sundhed hos os.

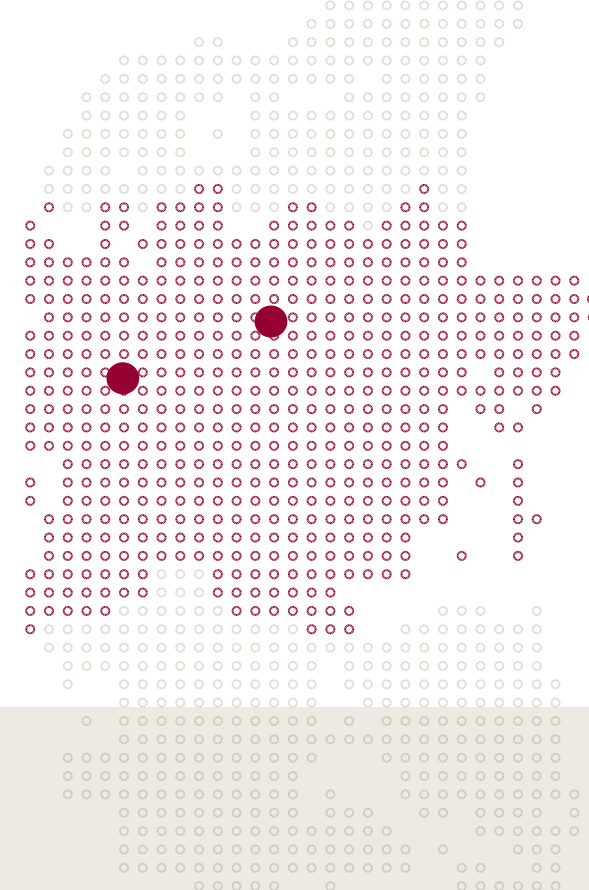
Kultur og sundhed er et område, der er i vækst i den vestlige verden, hvor mentale sygdomme som stress, angst og depression rammer stadig flere af os.

I Region Midtjylland vil vi gå forrest i at udvikle og koble praktiske kultur- og sundhedstilbud, som er funderet i den nyeste forskning. Vi har som region været involveret i mange indsatser, der gentænker sundhed gennem kultur. Det kan være med lungekor, hvor lungesygge synger sammen, eller hvor stress- og depressionsramte deltager i læsegrupper rundt om på biblioteker i regionen.

Innovation på sundhedsområdet handler ikke udelukkende om forskning i ny teknologi og medicin. Sundhedsvæsenet skal også åbne sig mere og mere over for de nye behandlingstilbud, for der er gode erfaringer med andre og blødere greb end de rent teknologiske og medicinske.

HVAD MENER DE UNGE?

Om et digitalt sundhedsvæsen og “bløde” veje til sundhed

“ Lige nu tænker vi i sundhedssystemet nok meget i praktiske løsninger i forhold til hvilken medicin, man skal have og hvilken behandling, man har brug for. Men det er lige så vigtigt at tænke på, hvilke behov den enkelte patient har. Kan man for eksempel forebygge depression ved at sørge for, at patienten kommer ud og har noget socialt med andre i stedet for at få medicin? Ved at tænke på de mere bløde værdier, tror jeg, man kan forebygge mange sygdomme.

Nadia Klosterbæk Hansen
Sygeplejestuderende,
VIA University College, Holstebro

“ Lige nu er jeg i gang med et sabbatår. Når jeg ikke har en klasse, er det gennem kulturen, jeg finder mit fællesskab. Kultur er en rigtig god måde at møde andre på. Møde flere med forskellig baggrunde og opnå en større tolerance og få et mere nuanceret billede af andre. Kultur er godt til at bygge bro mellem mennesker.

Iben Tryel
Visuel-Hf'er,
The Animation Workshop/VIA University
College, Viborg

“ Vi er hele tiden på med smartphones og udveksler hurtige beskeder. Vi forventer med den nye teknologi, at man får hurtigt svar – også fra vores sundhedsvæsen. Vores forventninger bliver meget høje til, at vi får svar og behandling hurtigere, end vi har gjort.

“ I sundhedsvæsenet skal man sørge for at få samarbejde med firmaer, der har pengene til at udvikle eller videreudvikle på teknologier, der måske eksisterer i forvejen. Som sundhedsvæsen har vi ikke flere penge, så jeg synes, man skal uddelegere det til virksomheder. De kan også finde en værdi i at samarbejde med det offentlige i forhold til deres område eller produkt – og vi kan også finde gavn af det i sundhedsvæsenet.

Kathrine Skjønnemann Poulsen
Sygeplejestuderende,
VIA University College, Holstebro

Region Midtjyllands udviklingsstrategi 2019 - 2030 skal løftes i partnerskaber – og den er skabt i partnerskaber. Strategien er blevet til gennem en længere proces i 2018, hvor borgere og samarbejdspartnere på mange niveauer har været involveret og bidraget med input sideløbende med og som en del af det politiske strategiarbejde.

5. FEBRUAR '18

Politisk kick-off til en strategi baseret på FN's 17 verdensmål.

Sted: Randers Regnskov

**12. 13. 17. APRIL
29. MAJ
16. AUGUST '18**

Midt i Fremtiden – inddragelse af studerende.

Sted: Erhvervsakademi Aarhus, VIA Horsens, Asmildkloster Landbrugsskole, The Animation Workshop/VIA University College Viborg og VIA Holstebro

25. APRIL '18

Inddragelse og workshops med aktører inden for div. udviklingsområder.

Sted: MCH Herning Kongrescenter

En strategi udviklet i partnerskab

19. APRIL '18

Politisk temaarrangement.

Sted: Energimuseet i Tange v. Bjerringbro

23. APRIL '18

Topledermødet Partnerskab FN17 med repræsentanter fra erhvervslivet, videns- og uddannelsesinstitutioner og kommuner.

Sted: Gl. Estrup, Auning v. Randers

17

PARTNERSKABER FOR HANDLING

Der er behov for effektive partnerskaber for at løfte verdensmålene. Det gælder alle typer af partnerskaber – både offentlige, offentlige-private og partnerskaber med civilsamfundet. Verden er i dag tættere forbundet end nogensinde før, så der er samtidig brug for, at verdensmålene realiseres gennem et stærkt globalt engagement og samarbejde.

1

AFSKAF FATTIGDOM

Antallet af mennesker, der lever i ekstrem fattigdom, er halveret siden 1990, men alt for mange kæmper stadig med at få opfyldt deres mest basale menneskelige behov såsom adgang til tilstrækkelig mad, rent drikkevand og sanitet. Afskaffelsen af fattigdom indebærer en målrettet indsats overfor sårbare grupper, øget adgang til basale ressourcer og tjenesteydelser samt støtte til samfund, der er ramt af konflikter og klimarelaterede katastrofer.

5

LIGESTILLING MELLEM KØNNENE

Større ligestilling og en styrkelse af kvinders rettigheder og muligheder er afgørende for at fremskynde bæredygtig udvikling. Fjernelse af alle former for diskrimination mod kvinder og piger er ikke kun en grundlæggende menneskeret, men det har også en multiplikatoreffekt på tværs af alle andre udviklingsområder.

9

INDUSTRI, INNOVATION & INFRASTRUKTUR

Vedvarende investeringer i infrastruktur og innovation er afgørende drivkræfter for økonomisk vækst og udvikling. Da over halvdelen af verdens befolkning bor i byer, bliver massetransport og vedvarende energi kun vigtigere, og det samme bliver væksten af nye industrier og informations- og kommunikationsteknologier.

13

KLIMA-INDSATS

Alle lande i verden kan se de drastiske konsekvenser af klimaforandringerne. Endvidere forårsager den globale opvarmning langvarige ændringer i vores klimasystem. Hvis den politiske vilje er til stede og den kombineres med en bred vifte af tekniske foranstaltninger, er det muligt at begrænse klimaforandringerne. Men det kræver en øjeblikkelig kollektiv indsats.

2

STOP SULT

Hurtig økonomisk vækst og øget landbrugsproduktion har i de seneste to årtier næsten halveret andelen af underernærede mennesker. Desværre er sult fortsat en enorm barriere for udvikling i mange lande. Afskaffelsen af sult kræver internationalt samarbejde for at sikre investeringer i infrastruktur og teknologi, som kan forbedre landbrugets produktivitet.

6

RENT VAND OG SANITET

Vandmangel påvirker mere end 40 procent af verdens befolkning. Det er et alarmerende tal, som forventes at øge med de stigende globale temperaturer forårsaget af klimaændringerne. Universel adgang til sikkert og billigt drikkevand til alle inden 2030 kræver blandt andet, at vi beskytter og genopretter vandrelaterede økosystemer samt investerer i infrastruktur.

10

MINDRE ULIGHED

Den voksende ulighed kræver handling i form af vedtagelse af fornuftige politikker, der vil styrke de laveste indkomstgrupper og fremme en større økonomisk inddragelse af alle samfundsgrupper uanset køn, race eller etnicitet. Ulighed er et globalt problem, som kræver globale løsninger. Det indebærer blandt andet en forbedring af regulering og overvågning af de finansielle markeder og institutioner.

14

LIVET I HAVET

Verdenshavene – deres temperatur, kemi, strøm og liv – driver de globale systemer, som gør Jorden beboelig for mennesker. Håndteringen af denne livsvigtige ressource er afgørende for menneskeheden som helhed, men også for afbødningen af klimaforandringerne konsekvenser. Blandt andet er overfiskning og havforurening nogle af udfordringerne.

3

SUNDHED & TRIVSEL

På trods af utrolige fremskridt dør der årligt flere end 6 millioner børn, før de fylder 5 år. Hundredevis af kvinder dør i barselssengen, og AIDS er den største dødsårsag blandt unge i Afrika syd for Sahara. Disse dødsfald kunne undgås gennem bedre forebyggelse og behandling, uddannelse, immuniseringskampagner, samt seksuel og reproduktiv sundhed.

7

BÆREDYGTIG ENERGI

Hver femte person mangler stadig adgang til elektricitet. Og fordi efterspørgslen bliver større, er der behov for en betydelig stigning i produktionen af vedvarende energi i hele verden. Universel adgang til elektricitet til en overkommelig pris inden 2030 kræver investeringer i rene energikilder som sol, vind og termisk.

11

BÆREDYGTIGE BYER OG LOKALSAMFUND

Mere end halvdelen af verdens befolkning bor nu i byområder. Bæredygtig udvikling kan kun opnås, hvis vi ændrer den måde, vi bygger og styrer vores byrum på. At gøre byer sikre og bæredygtige betyder at garantere adgang til sikre og billige boliger, samt opgradere beboelse i slumkvarterer. Det kræver også investeringer i infrastruktur og grønne offentlige rum.

15

LIVET PÅ LAND

Vores liv er afhængig af Jorden i forhold til ernæring og levebrød. For eksempel leverer planteliv 80 procent af vores kost, og landbruget er en vigtig økonomisk ressource og middel til udvikling. Derudover er målet vigtigt for at afbøde klimaforandringerne konsekvenser.

4

KVALITETS UDDANNELSE

Uddannelse er en af de mest kraftfulde og gennemprøvede metoder for bæredygtig udvikling. Målet skal sikre, at alle børn fuldfører en gratis primær- og sekundær skolegang inden 2030. Samt at kønsrelaterede og økonomiske uligheder fjernes med henblik på at opnå universel adgang til en videregående uddannelse af høj kvalitet.

8

ANSTÆNDIGE JOBS OG ØKONOMISK VÆKST

Målet søger at fremme vedvarende økonomisk vækst ved at skabe højere produktivitet og teknologiske gennembrud. Fokus på politikker, som er gunstige for iværksætterkultur og jobskabelse er nøglen til dette. Samtidig er det vigtigt at udrydde tvangsarbejde, slaveri og menneskehandel.

12

ANSVARLIGT FORBRUG OG PRODUKTION

Økonomisk vækst og bæredygtig udvikling kræver, at vi reducerer vores fodaftryk på naturen ved at ændre den måde, vi producerer og forbruger vores varer og ressourcer på. Hvis vi skal opnå målet, skal vi have en effektiv styring af vores naturressourcer, og måden vi bortskaffer giftigt affald og forurenede stoffer på. Derfor er det vigtigt at tilskynde virksomheder og forbrugere til at genbruge og reducere mængden af affald.

16

FRED, RETFÆRDIGHED OG STÆRKE INSTITUTIONER

Målet skal sikre, at alle former for vold reduceres, og at der gennem samarbejde med regeringer og lokalsamfund findes varige løsninger på konflikter og usikkerhed. Styrkelse af retstatsprincipper og fremme af menneskerettigheder er helt centrale for denne proces.

Følg med på:

fn17.rm.dk

#regionmedverdensmål

#dksdg

#fn17midt

Omslagsfotoet er taget medio 2018 på den dengang endnu uåbnede motorvejsstrækning nær Tvis ved Holstebro.

Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg
www.rm.dk

Denne brochure er miljøvenlig. Den er trykt på FSC-certificeret og Svanemærket genbrugspapir og et svanemærket trykkeri har produceret brochuren.